

ÚPLŇKY V KUTNÉ HOŘE

Když váha, na kterou jsem krátce před snídaní stoupl, nemilosrdně ukázala sto dvacet kilo, pochopil jsem, že se přiblížil bod zlomu. Při mé téměř trpasličí výšce šlo o závažný, kritický stav. Shledal jsem, že musím prodat rekreační chalupu na horách, protože příkré srázy se pro mne stávají větší hrozbou než namířený kalašník. Je třeba přesunout se do nějaké vlídnější krajiny, buď zcela rovinné, nebo jen nepatrně zvlněné. A také zaměním vísku bez lékaře za město, kde člověk neumírá na chodníku bez pomoci. I baňatý občan se zde zpravidla dočká příjezdu rychlé sanitky, a to už vůbec nemluví o přepravě vrtulníkem do hlavního města.

Mé rozhodnutí bylo nezlomné, a tak jsem se dostal do Kutné Hory. Pronajal jsem si byt v moderní vilce naproti nemocnici a navzdory problémům našeho zdravotnictví jsem se cítil zcela bezpečně. Pravidelně jsem cvičil. Každé ráno jsem udělal dva dřepy a po snídani jsem několikrát zakroužil hlavou. Forma se očividně vracela. Bylo na čase důvěrně se seznámit s městem. Samozřejmě jsem o něm už ledacos věděl.

Znal jsem chrám svatě Barbory i kostel svatého Jakuba, viděl jsem v kině Cech panen kutnohorských a v ochotnic-

kém souboru Mošna jsem kdysi režíroval Kutnohorské havíře. I další poznatky jsem vylovil ve slábnoucí paměti.

Ale teď šlo o něco jiného. Bylo záhodno nadýchat se skutečné atmosféry starobylého města, poznat jeho tajemná zákoutí a navštívit krčmy, kde popíjel truňk pan Mikuláš Dačický z Heslova. Proto jsem také U Mědínek pojedl dietní stravu a zapil ji Mattoniho kyselkou. To však nepovažuji za příliš podstatné.

Můj příběh začíná až ve chvíli, kdy jsem dospěl k sedlecké kostnici. Byla právě v rekonstrukci a dělníci usilovně pracovali na jejím novém a jistě sličnějším vzhledu. Vynášeli bělostné lebky a hnáty na plachty před budovou a dávali bedlivý pozor, aby se k místu nepřibližovali toulaví psi. Moje přítomnost nikoho neznepokojovala, ačkoliv jsem byl odhodlaný odnést si nějakou lebku domů. Ve vhodném okamžiku jsem přiskočil k hromadě a jednu ukryl pod kabátem. Přibral jsem ještě povalující se klíční kost a spěšně opustil místo. V hlavě se mi totiž rodil plán.

Jsem nejen tloušťk ohrožený cévními chorobami, ale i sběratel. Mou pýchou a chloubou je rozsáhlá sbírka zvonků, zvonečků i zvonů. Pokud právě nemarodím, snažím se ještě o její rozšíření. Nyní se mi naskytla výtečná a přitom zcela nevšední příležitost: zvon z lidské lebky se srdcem z klíční kosti! Stačí jen trocha umu a chvíle soustředěné práce.

Povedlo se. Zvon sice místo zvonění chřestil, ale tím se jen zvýšil strašidelný efekt. Připomínalo to děsivý zvuk klopeček, používaných jako výstražné znamení při morových epidemiích. K takovým účelům jsem ovšem zvonu použít nehodlal.

Umístil jsem ho v ložnici přímo u okna, kde dělal, jak se mi zdálo, velkou parádu. Nečetní hosté ho okamžitě začali obdivovat a já jsem se mohl pohledem na něj kochat den co den, a přímo z postele. Někdy jsem to nevydržel a šel si, třeba uprostřed noci, zachřestit.

Zvon mi dělal radost až do jedné červnové noci. Bílý úplněk visel přímo nad zahradou a rušil můj spánek. Toto údobí ve mně vždycky vzbuzuje podivné, trochu děsivé pocity. Občas se mi zdá, že nejsem v pokoji sám, a dokonce tuším přítomnost duchů. Oddychnu si až při ranním rozbřesku a osvobozujícím ptačím koncertu.

Tentokrát to tak jednoduché nebylo. Marně jsem se pokoušel o chvilku spánku, měsíc se zdál ještě agresivnější než kdykoliv předtím. Bílá koule se přímo cpala do mé ložnice. Zoufale jsem pohlédl k oknu, kde měl být zvon. Nebyl tam. Místo něj tam stál starý, zarostlý a zjizvený chlap v roztrhané a prastaré vojenské uniformě. Mračil se a zíral přímo na mne. Výsměšně a výhružně zároveň. Zjevně jsem mu nebyl sympatický.

Roztřásl jsem se jako při ataku zimnice. Nemohl jsem si totiž nic namlouvat. Zíral jsem na starého žoldnéře z rakousko-pruské války, z jehož hlavy jsem si před několika dny udělal hračku. Snad i ta klíční kost byla jeho. Nemluvil a chvíli to vypadalo, že se na mne vrhne a roztrhá mne jako jestřáb holoubě. Ale přece jen se ovládl a zůstal stát na místě. Pak jsem omdlel nebo snad na okamžik usnul. Když jsem se probal z mrákot, voják už v ložnici nebyl. Také intenzita měsíčního svitu zeslábla. A zvon z lidské lebky byl na svém místě. Hned jsem si řekl, že tady už dlouho stát nebude.

Hned ráno jsem začal jednat. Našel jsem na půdě krabici od Vánoc. Byla pevná, pohledná a zdálo se mi, že může posloužit jako rakev. Uložil jsem do ní zvon a zalepil víko. Pak jsem se vydal na hřbitov Nejsvětější Trojice. Je to velice malebné místo nad Kutnou Horou. Pochovává se zde sporadicky, protože obyvatelům města slouží spíše Centrální hřbitov, který je prostornější a přístupnější. Ale mým funebráckým plánům tenhle hřbitůvek vyhovoval.

Samozřejmě tady nebyla ani noha, a tak jsem se, za ryčného zpěvu ptáků ve větvích stromů, pustil do práce. Vyhloubil jsem mělký hrobeček a vložil do něj krabici se zbytky starého žoldněře. Při zasypávání hrobu jsem měl dobrý pocit, že si mým přičiněním starý žoldněř polepšil. Kdybych ho nechal tam, kde byl dělníky pohozen, stal by se zřejmě součástí lustru nebo jiného podobného výtvaru. Takhle bude spát na věčné časy v posvěcené půdě jako řádný křesťan, kterým jistě za svého dobrodružného života býval.

Odcházel jsem ze hřbitova v povznesené náladě. Odolal jsem pokušení napít se v hospodě na nebožtíkovo zdraví a raději jsem zamířil k domovu na doušek minerálky. Zajímalo mne, jak bude vypadat místo u okna bez strašidelného zvonu. Příliš mě ten pohled nepotěšil: opuštěná varta, která marně čeká na chrabrého strážce. S tím se ovšem nedalo nic dělat. Zdálo se, že příběh starého žoldněře skončil tak, jak měl.

Jenomže bohužel neskončil. Někteří lidé totiž mají pocit, že dosud nejsme patričně vyrovnáni s oběťmi minulých válek, a pátrají po pozůstatcích nepatričně pochovaných nebo ledabyle zahrabaných. Což se přihodilo i na hřbitově Nejsvětější Trojice.

Impuls prý dorazil z Německa. Skupina mužů pod vedením zapáleného badatele a sběratele učitele Kuplíře napravovala pochybení historie. Vrtala se v zemi, vyhrabávala přes půl století staré kosti a snažila se o jejich vědeckou inventuru. Němečtí vojáci měli být odesláni do svého rodiště a zde pietně pochováni.

Učitel Kuplíř pobíhal od nálezů k nálezům a v nitru cítil uspokojení. Po několika kopnutích se ale objevila krabice, dosud pohledná a zachovalá, která vzbudila zaslouženou pozornost. Všem bylo jasné, že neležela v zemi přes padesát let. Někdo neznámý zřejmě považoval starý hřbitov za vhodnou skrýš. Ale pro co? Pro nějaký lup? V okolí přece bylo vykradeno zlatnictví a pachatelé dosud nebyli dopadeni!

Všichni napjatě čekali, co se objeví, až pan učitel s důležitým výrazem ve tváři otevře krabici. Dočkali se. Po sejmutí víka se objevil zvon z lidské lebky. Překvapení bylo všeobecné a i panu učiteli se zrychlil dech. Pravděpodobně i tep. Rychle se však vzpamatoval. Prohlížel si podrobně nezvyklý předmět a kroutil nad ním hlavou jako opravdový vědec. Huhlal, že je to zajímavé a nutno odhalit, co za tím může vězet. Ani ostatní si se zvonem nevěděli rady. Padl názor, že zvon byl odcizen v místní kostnici, ale ostatní to nepovažovali za pravděpodobné. Vystavované předměty z kostí dobře znali a někteří pomáhali při jejich restauraci. Zvonu by si někdo musel všimnout. Po chvíli dohadování a krčení ramen vznikla zásadní otázka. Co teď? Kam podivný nález zanést? Koho by mohl zajímat? A kdo je kompetentní ho převzít?

V té chvíli se v panu učiteli ozvala jeho sběratelská dušička. „O zvonu nic nevíme,“ pravil, „a tudíž se nemůžeme rozhodnout zcela zodpovědně. Možná že tento podivný exponát patří do muzea a možná jen do kostnice – jako atrakce. Také není vyloučeno, že patřil do nějaké soukromé sbírky. Majitel zemřel a pozůstalí nechtěli lidskou lebku přechovávat doma, takže ji pietně uložili na hřbitově. Jsou i jiné možnosti. Proto soudím, že nejlépe bude, když zvon na nějaký čas vezmu k sobě. Prozkoumám jej ze všech stran a pokusím se zjistit jeho historickou cenu. Mám mnoho knih o Kutné Hoře, a není vyloučeno, že se něco podstatného dozvím. Právě nyní si listuji v ručně psané kronice a o podobných kuriozitách se tam často píše. Obrátím se i na historiky a muzejníky, kteří se o takové věci zajímají. Ten zvon se přece nevyrobil sám a nespadol sem z nebe. Někdo už o něm musel slyšet a já se po tom začnu intenzivně pít. Až zjistím všechna fakta a podrobnosti, předám zvon tam, kam patří. Hned zítra rozjedu akci!“

Pan učitel mluvil velice přesvědčivě a také získal všeobecný souhlas. Nikdo nepochyboval, že jeho strategie je naprosto správná. Navíc byl patrně jediný, kdo se mohl odvážit přinést takový předmět domů. Tolerantnost manželek má obvykle své meze. Zvon tedy měl opět svého dočasného majitele. Vlastně definitivního, protože pan učitel nehodlal předat vzácný nález komukoliv jinému. Svě druhy balamutil zcela cíleně a už se těšil, jak tajemný zvon obohatí jeho sbírky. Což se také stalo, i když s nečekanými překážkami.

Paní učitelová, ačkoliv měla pochopení pro poněkud ujeté záliby svého chotě, se tentokrát postavila na zadní. Když

si pan učitel postavil zvon z lidské lebky na psací stůl, začala ječet a protestovat tak silně, že pan učitel, uvyklý poklidnému a spořádanému manželství, částečně ustoupil. Slíbil, že vzácný předmět věnuje co nevidět do spolehlivých a dobrých rukou. Jen je třeba je najít!

Paní učitelová se rozhodla manželovi pomoci. Zнала několik kutnohorských podivínů, zahleděných do svých sbírek, a ty začala obcházet. Nabízela jim zvon s tak neodolatelným úsměvem, jako by nabízela sama sebe.

Neuspěla. „Takhle kdyby ten zvon byl ze stříbra!“ toužili, „nebo alespoň postříbřený!“ Tím ale dáma nemohla sloužit. Přesto se nevzdávala, a tak jednoho dne na náměstí odchytila i mne. „Slyšela jsem o vaší jedinečné sbírce zvonků,“ lichotila mi, „ale jeden vám docela určitě chybí! Co byste říkal krásnému zvonu, zhotovenému z lidské lebky? Skvostná umělecká práce a vzácný unikát! Byli bychom s manželem šťastni, kdyby přišel do rukou skutečného znalce! O vaší fundovanosti a vytříbeném vkusu nepochybujeme a rádi se ho vzdáme ve váš prospěch!“

Přiznávám, že mě tato nabídka dost nemile zaskočila. Nezdálo se mi vhodné rezolutně ji odmítnout, a tak jsem delší dobu nedůstojně koktal. O to více mi paní učitelová můj bývalý majetek vnucovala. Mluvila o zvonu v takových superlativech, že jsem nedokázal říci jasné ne. Slíbil jsem, že si přijdu předmět v co možná nejkratší době prohlédnout. Nechci připravit pana učitele o takový skvost, ale promluví s ním o nějakých jiných možnostech. Dost možná, že by zvon vystavil i doktor Vlček v Národním muzeu s tím, že by označil kutnohorského

nálezce a pan učitel by měl v Praze svou cedulku. Každému je třeba dát to, co si zaslouží.

S tím paní učitelová vřele souhlasila, neboť usoudila, že ani její ctižádostivý manžel nebude proti. Rozloučila se se mnou s úsměvem, ve kterém byl vděk i úleva.

Nyní si myslím, že jsem tu slíbenou návštěvu u učitelů neměl odkládat. Vlastně se nemohlo nic stát. Vzal bych do svého opatrování zvon a zase bych jej někde zahrabal. Jistě bych měl tentokrát více štěstí a nedošlo by k žádné závažné komplikaci. Jenomže jsem flegmatik, váhavý lenoch a lajdák. Tak dlouho jsem se vymlouval, až opět nastal úplněk.

Vlastně ani nevím, co se při něm u učitelů stalo. Třeba si jen něco namlouvám. Proč by přepracovaný pedagog ve středních letech nemohl uprostřed noci dostat infarkt myokardu? Je tady nějaký skutečný důvod ke znepokojení? Snad jen ten, že mi zarmoucená vdova v černém přinese zvon a já budu nucen prosadit cedulku s učitelovým jménem do Národního muzea.

VISELCOVA INTERVENCE

Inženýr Josef Růža působil dojmem spokojeného a blahobytného člověka. Mírně obtloustlý, usměvavý a při každé příležitosti klimbající. Také nyní seděl u stolu nad otevřenou knížkou a navzdory tomu, že šlo o proslulou detektivku, nahlas pochruřoval. Nikdo mu v tom nebránil, protože krásná doktorka Věra Růžová právě sloužila na druhé interně fakultní nemocnice.

Ještě před rokem to byla doktorka Sládková. Jejím manželem nebyl nikdo jiný než ředitel obchodního domu Prior Jeroným Sládek. V rozpuku možných sil se oběsil, a nebylo to prý kvůli manku. Slyšel příliš mnoho nepěkných řečí o své atraktivní manželce a velice si je připouštěl. Celé město si mělo několik týdnů o čem povídat.

To, že se doktorka Věra provdala za inženýra Růžu, chápali lidé jako dobrý vtíp. Jinak si to nedovedli vysvětlit. Démonická temperamentní žena si uváže na krk lenivého, odulého a ospale klimbajícího bambulu. Ale stalo se. Brzy leckdo uhodl pravý důvod lékařčina rozhodnutí. Dáma mohla pokračovat v četných milostných avantýrách, aniž tím vzbuzovala manželovu žárlivost. Představa, že by ji inženýr špehoval, dělal scény, nebo se dokonce věšel, byla zcela absurdní.